

Travesía pola Costa da Morte, entre a raxor e a augatinta

Edicións Sotelo Blanco, 2008

Francisco Fernández Rei

En *Nocturnidade do sal. Trala raxor do día* (Sotelo Blanco 2008) o mariñeiro-poeta Alexandre Nerium fai unha travesía polo litoral comprendido entre a Serra da Lobeira –a rompenete continua que vai da Lobeira ó Carrumeiro Grande, cerca de Corcubión– e as illas Sisargas, navegando entre illas e illotes, baixos e faros que son referencias vitais para a xente desa batida costa, á que el lle dedica o poemario (“Á miña xente, á da Costa da Morte”). Trátase dunha travesía pola memoria e pola adversidade nun continuo navegar sós, que comeza á raxor, cando nace o día e aparecen as primeiras luces, e remata á augatinta, cando o día vai morrendo e xa entra a noite.

Os capítulos do poemario titúlanse con léxico mariñeiro de Fisterra, como *raxor* e *augatinta* (termos moi queridos dos que andan á sardiña coa arte do xeito, pois son os dous momentos en que o peixe enmalla), *xaramiño* (remuíño de vento na area ou na auga do mar, que xira pola moita axada ou refacho de vento), *frieiro* (corrente de auga fría que leva para o fondo do mar as pezas do xeito) ou *garoupa* (manchón pequeno de sardi-

ña, cando non malla en toda a peza do xeito).

Nocturnidade do sal é unha travesía pola destrución da Costa da Morte por mor dos naufraxios que acaban coa vida no mar (Cason, Prestige... non se citan, pero están ben presentes) e por mor do secular abandono da comarca, tan ben reflectido no épico e triste poema “Levamos o crepúsculo tatuado nas cadernas”. Tamén é unha travesía pola soidade humana (“Alén de nós o ar: naufragar sós”, lese no pórtico da obra); pero nese navegar e naufragar en solitario pode estar presente o amor, como na aparente prosa poética con que comeza o capítulo “Á raxor”, cun fermosísimo texto dedicado a Carme, a compañeira de Nerium. Este texto en realidade son dous sonetos con hendecasílabos, un que comeza co verso “Hei naufragar nas vagas dos teus ollos” e outro co verso “E bicareite núa cada instante”.

Igual que no seu primeiro poemario, *Vogar de couse*, Nerium usa léxico do mar introducido por Manuel Antonio ou por Bernardino Graña (as *goldrías* e *augacións* dos mariñeiros de Cargas) ou que procede doutras fontes

(a *gradicela* do mar da Arousa, que é a *tallanta* fisterrá e o literario *estrela de mar*), á vez que emprega termos de Fisterra e doutros portos da Costa da Morte, como *raquear* (roubar algo no mar), *atalingar* (atar fortemente un anzó); *carrasca* (unha alga moi dura), *urola* (ameixa xigante que o mar botaba ás praias cos temporais e que moita fame lle ten tirado ós fisterráns) ou *envetillar* (xirar o pano do xeito con moita forza cando enmallou o peixe). Tamén usa voces fisterrás que son máis ben de terra, pero que usa a xente do mar, como *turtullo* (algo que aprisiona, que crava a un), *froio* (un trapo, roupa vella e pesada que é a que se leva para o mar), *nun garapaldo* (nun instante) ou *esmunda* (mol e esbranxugada, cando se di da sardiña).

En xullo do 2008, días antes de facerse a presentación pública en Fisterra de *Nocturnidade do sal*, cando nun xornal lle preguntaban a Alexandre Nerium qué era para el o mar, respondía deste xeito: “Para min o mar éo todo. Cántolle sempre aos avatares da Costa da Morte, dos nosos mariñeiros. Escribo poesía sobre o mar porque vivín sempre no medio del. Podería definirme como poeta do mar”.

